

Høringsnotat

Lovavdelingen

Dato: 24. juni 2022

Saksnr: 22/3699

Høringsfrist: 15. september 2022

Endring i forsikringsavtaleforskriften – definisjonen av store risikoer

1 Innledning

Ved kongelig resolusjon 4. mars 2022 fastsatte Kongen ny forskrift om forsikringsavtaler (forsikringsavtaleforskriften). Forskriften må sees i sammenheng med lov 18. februar 2022 nr. 5 om endringer i forsikringsavtaleloven mv. (forsikringsdistribusjon mv.). Loven og forskriften trer i kraft 1. juli 2022.

I forskriften ble det blant annet fastsatt en definisjon av begrepet «store risikoer», jf. forskriften § 1. Definisjonen har betydning for adgangen til å fravike en rekke bestemmelser i forsikringsavtaleloven, herunder de fleste av bestemmelsene i lovens annen del om forsikringsdistributørens prekontraktuelle plikter og lovens tredje del om skadeforsikring.

Justis- og beredskapsdepartementet har etter at forskriften ble fastsatt, mottatt spørsmål om forståelsen av begrepet «store risikoer» i § 1. I dette høringsnotatet foreslår departementet derfor å endre definisjonen for å klargjøre adgangen til fravikelighet.

2 Nærmere om forslaget

Definisjonen av store risikoer i forsikringsavtaleforskriften § 1 bygger på og skal forstås i samsvar med definisjonen i direktiv (EU) 2009/138 (Solvens II) artikkel 13 nr. 27, som det vises til i definisjonen av det samme begrepet i direktiv (EU) 2016/97 (forsikringsdistribusjonsdirektivet) artikkel 2 nr. 1 16).

Bestemmelsen i forsikringsavtaleforskriften § 1 angir at forsikring av risikoer i bestemte forsikringsklasser etter finansforetaksforskriften § 2-12 skal anses som «store risikoer». Forsikringsklassene svarer til klasser i vedlegg I til Solvens II-direktivet.

Forsikringsklasse 6 og 12 gjelder henholdsvis «skade på eller tap av havgående fartøy og fartøy på innsjø, elv eller kanal» og «ansvar forårsaket ved bruk av havgående fartøy og fartøy på innsjø, elv eller kanal (herunder førers ansvar)». Til sammenlikning åpner den gjeldende forsikringsavtaleloven § 1-3 for å fravike bestemmelsene i lovens del A blant annet når forsikringen knytter seg til registreringspliktige skip, jf. sjøloven § 11, dvs. skip med en største lengde 15 meter eller mer. Departementet har fått spørsmål om også begrepet «store risikoer» i forsikringsavtaleforskriften må forstås slik at det gjelder en nedre grense for hvor

stort et fartøy i forsikringsklasse 6 og 12 må være for at en forsikring knyttet til fartøyet skal falle inn under definisjonen «store risikoer».

Det kan i tillegg reises spørsmål om begrepet «store risikoer» må tolkes slik at det også utenfor de særskilte vilkårene som er inntatt i forsikringsavtaleforskriften § 1 første ledd bokstav b og c, er krav om at risikoen knytter seg til næringsvirksomhet. Spørsmålet anses uavklart. Departementet viser til at spørsmålet om kaskoforsikring for lystfartøyer som ikke skal brukes i næringsvirksomhet, faller inn under unntaket for «store risikoer» i Brussel I-forordningen artikkel 15(5), jf. artikkel 16(5) og Solvens II artikkel 13 nr. 27, er forelagt EU-domstolen av danske Østre Landsret i sak C-352/21. Saken er ikke ferdig behandlet.

Når det gjelder spørsmålet om mindre båter, antar departementet at det også i fravær av en uttrykkelig regulering må innfortolkes et krav om at fartøyet er av en viss størrelse for å falle inn under begrepet «store risikoer» i Solvens II artikkel 13 nr. 27. I utgangspunktet går departementet ut fra at skip under registreringspliktig størrelse etter sjøloven § 11 ikke vil være omfattet. Hvor den nærmere grensen skal trekkes, er imidlertid uklart. En særnorsk grense på for eksempel 15 meter kan derfor være problematisk dersom EU-rettslige kilder skulle vise at også større skip og innretninger anses å falle utenfor definisjonen av «store risikoer».

Istedenfor å regulere dette spørsmålet nærmere i forskriften, foreslår departementet å endre definisjonen av «store risikoer» i forsikringsavtaleforskriften § 1 slik at det fremgår klart av ordlyden at det er et generelt vilkår at risikoen må knytte seg til næringsvirksomhet. Hensynet til et sterkt forbrukervern tilsier at uklarhet knyttet til om loven er fravikelig i slike forhold, bør unngås.

Dersom fremtidige avklaringer skulle vise at en slik begrensning *ikke* kan innfortolkes i Solvens II artikkel 13 nr. 27, vil forslaget innebære at det i norsk rett gjelder en snevrere adgang til å fravike pliktene i forsikringsdistribusjonsdirektivet ved forsikring knyttet til store risikoer enn det som følger av forsikringsdistribusjonsdirektivet selv. Direktivet åpner imidlertid for å gi slike strengere regler, jf. artikkel 22 nr. 2 første avsnitt. Departementet viser videre til at også gjeldende forsikringsavtalelov § 1-3 oppstiller et generelt vilkår om at forsikringen må være knyttet til næringsvirksomhet for å fravike bestemmelsene i lovens del A. Det anses ønskelig å videreføre dette vilkåret.

3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget er begrunnet i hensynet til forbrukervern og et klart regelverk og har bakgrunn i spørsmål til departementet om forståelsen av endringene i forsikringsavtaleloven og forsikringsavtaleforskriften som trer i kraft 1. juli 2022. Departementet legger til grunn at forsikringsdistributørene er i gang med å gjøre nødvendige tilpasninger i avtalevilkår mv. Dersom aktørene i arbeidet med disse endringene har lagt til grunn en tolkning av definisjonen av «store risikoer» som innebærer en større adgang til å fravike loven enn det som følger av forslaget her, går departementet ut fra at det i en overgangsperiode kan påløpe enkelte kostnader knyttet til nødvendige justeringer i avtaler mv.

Forslaget medfører ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

4 Forskriftsforslag

Forskrift om endring i forskrift 4. mars 2022 nr. 323 om forsikringsavtaler

Fastsatt ved kongelig resolusjon xx.xx.xxxx i medhold av forsikringsavtaleloven § 1-3 annet ledd annet punktum. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet.

I

I forskrift 4. mars 2022 nr. 323 om forsikringsavtaler skal § 1 lyde:

§ 1 *Store risikoer*

Med «store risikoer» menes risikoer *i tilknytning til næringsvirksomhet* i følgende forsikringsklasser etter finansforetaksforskriften § 2-12:

- a. forsikringsklasse 4, 5, 6, 7, 11 og 12
- b. forsikringsklasse 14 og 15 når forsikringstakeren utøver handels- eller industrivirksomhet eller et fritt yrke og risikoen gjelder denne virksomheten
- c. forsikringsklasse 3, 8, 9, 10, 13 og 16 når forsikringstakeren oppfyller minst to av følgende vilkår:
 - eiendeler ifølge siste balanse på et beløp i norske kroner som svarer til mer enn 6 200 000 euro
 - salgsinntekter ifølge siste årsregnskap på et beløp i norske kroner som svarer til mer enn 12 800 000 euro
 - et gjennomsnittlig antall ansatte i løpet av regnskapsåret på mer enn 250.

For forsikring tegnet av foretak som inngår i konsern (foretaksgruppe) som det utarbeides konsolidert regnskap for etter direktiv 2013/34/EU, skal vilkårene i *første ledd bokstav c* anvendes på grunnlag av det konsoliderte regnskapet.

II

Forskriften trer i kraft ...